

N:o 45.

Af Herr A. V. Ljungman: *Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande revision af grundlagar samt utarbetande af nytt förslag till föreningsakt mellan Sverige och Norge.*

Redan de allt talrikare vardande, riksdag efter riksdag återkommande motionerna om förändringar i rikets grundlagar (med undantag naturligen för successionsordningen) bära tillräckligt vittne om att dessa nu mer ej äro i allt fullt tillfredsställande. Ytterligare bevis derpå erbjuda sig sjelfmant vid en närmare granskning af deras både uppställning och innehåll. Detta förhållande bör emellertid ej väcka förvåning, då man tager i betraktande följande faktiska omständigheter. »Rikets främsta grundlag», Regeringsformen, måste nemligen, till följd af de vid dess stiftande rådande utomordentliga förhållandena, utarbetas under en tid af föga mer än fjorton dagar, hvartill kommer att man, när detta egde rum, hade jemförelsevis blott helt obetydlig konstitutionel erfarenhet från utlandet att tillgå emot hvad nutiden har att bjuda på. Ett liknande om än ej alldeles samma förhållande kan i viss mån sägas hafva egt rum i fråga om stiftandet af Tryckfrihetsförordningen.

Sedan åren 1809—1812, då nämnda båda grundlagar jemte den äldre, nu upphäfdas Riksdagsordningen antogos, hafva nemligen de flesta af de europeiska staterna icke blott erhållit nya, utan i många fall äfven reviderat sina äldre grundlagar, hvarjemte statsrätten har blifvit föremål för vetenskaplig behandling i en omfattning, som redan skapat en ganska utvecklad och högt stående vetenskap. Långt större förutsätt-

ningar för ett tillfredsställande resultat af ett omfattande grundlagsarbete finnas sålunda nu, än då nämnda grundlagar först stiftades.

Genom senare tidens förändringar hafva visserligen många tillägg till och förbättringar uti särskildt Regeringsformen gjorts, men denna »rikets främsta grundlag» har derigenom synbarligen ej ens kunnat vinna en önskelig fulländning i afseende på vare sig fullständighet, systematisk uppställning eller de särskilda bestämmelsernas affattning, utan ter densamma sig snarare allt mer såsom ett allt annat än tidsenligt lappverk. De så ytterst viktiga förändringar i vårt konstitutionella lif, som tillkommit genom kommunförfattningarna af år 1862, finnas sålunda t. ex. blott helt ofullständigt antydda o. s. v.

Vår nyaste grundlag, Riksdagsordningen, är visserligen tillkommen under långt gynsamare omständigheter och erbjuder sålunda i vida mindre mån skäl till berättigade anmärkningar; men de för Sverige fullständigt nya och oförsökta förhållanden, den införde med hänsyn till Riksdagens bildande, hafva dock medfört, att äfven densamma redan blifvit föremål för talrika ändringsförslag och att en ändring af åtminstone några af dess bestämmelser måste anses vara af verkligt behof påkallad.

De helt olika och på beskaffenheten af grundlagsstiftandet stort inflytande utöfvande tidsförhållanden, under hvilka å ena sidan Regeringsformen samt å andra sidan Riksdagsordningen utarbetades och antogos, hafva vidare, trots de i Regeringsformen särskildt samtidigt med Riksdagsordningens antagande gjorda outhärliga förändringarna, vållat, att dessa våra båda viktigaste grundlagar äro i saknad af den fullständiga samstämmighet och helgjutenhet, som med skäl bör kunna fordras af dem.

Om det nu vidare obestriddigen måste anses vara af den största betydelse för ett folk att ega möjligast fullkomliga grundlagar, så bör ej heller något arbete eller någon kostnad skys för dylikas ernående, och det måste då äfven hållas för en oafvislig pligt för både regering och Riksdag att draga försorg om att, med anlitan af landets bästa för ändamålet användbara krafter, en sådan genomgående revision af grundlagarna bringas till stånd, som kan leda till framläggandet af ett tillfredsställande förslag till helst en enda, tidens ökade fordringar möjligast motsvarande, fullständig och allt igenom så att säga helgjuten grundlag, som, systematiskt uppställd och grupperad, i sig inneslöt både Regeringsform, Tryckfrihetsförordning och Riksdagsordning.

Då emellertid den svenska Regeringsformen, till följd af Sveriges förening med Norge, står i ett ganska väsentligt samband med Riks-

akten, och då sistnämnda internationella grundlag, såsom äfven genom framläggande år 1869 af ett förslag till en ny förbättrad och fullständigare sådan offentligt erkänts, långt ifrån är af den beskaffenhet, att den kan anses motsvara sin bestämmelse att nöjaktigt ordna och be-trygga de unionella förhållandena, samt då den politiska ställningen särskildt uti Norge nu, då den norska regeringen kan påräkna afgjord majoritet i Stortinget, måste hållas för vida mer gynsam för antagandet af en ny Riksakt, än den var, då nyss anförda förslag förkastades; så synes det ock vara på sin plats, att ett nytt försök göres med utarbetandet af en ny föreningsakt mellan Sverige och Norge, och att revisionsarbetet af de svenska grundlagarna lämpas derefter.

I den öfvertygelsen, att hvad jag här blott i allra största korthet påpekat, eller behovet af en fullständig revision så väl af vår Regeringsform, Tryckfrihetsförordning och Riksdagsordning som af Riksakten, är inom hela landet erkänt vara en fråga, som tarfvar snar lösning, får jag härmed hemställa,

det måtte Riksdagen i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta *dels* genom särskilda komiterade öfverse våra grundlagar samt framlägga för Riksdagen ett förslag till tidens ökade kraf mer motsvarande sådana, *dels* äfven utarbета samt för svenska Riksdagen och norska Stortinget till antagande framlägga ett nytt förslag till föreningsakt emellan Sverige och Norge.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1885.

Axel Vilhelm Ljungman.